

Länsstyrelsen
Norrbotten

BESLUT

1 (15)

Datum
2020-12-17

Diarienummer
513-11116-2017

Kiruna kommun
kommunen@kiruna.se

Vattenskyddsområde och tillhörande föreskrifter för Lannavaaras grundvattentäkter i Kiruna kommun

BESLUT

Länsstyrelsen beslutar enligt 7 kap. 21 § miljöbalken om vattenskyddsområde för Lannavaaras Östra och Västra grundvattentäkter i Kiruna kommun. Områdenas avgränsning framgår av bifogad bilaga, bilaga 1.

Länsstyrelsen beslutar vidare, enligt 7 kap. 22 § miljöbalken, om skyddsföreskrifter för Lannavaara vattenskyddsområde i Kiruna kommun. Förutom dessa föreskrifter gäller de särskilda bestämmelser som meddelats med stöd av annan lagstiftning. Se allmänna upplysningar.

Föreskrifterna gäller omedelbart även om de överklagas.

SKYDDSFÖRESKRIFTER

Nedan angivna föreskrifter ska gälla inom det vattenskyddsområde som anges på bifogad karta, se bilaga 1. Vattenskyddsområdet är indelat i följande sex zoner: två vattentäktszoner, två primära skyddszoner och två sekundära skyddszoner.

Definitioner

I dessa föreskrifter avses med:

Arbetsfordon: Fordon som är avsedda att användas vid verksamhetsutövning, t.ex. traktorer, lastbilar, bussar, transportbilar, grävmaskiner, vältar m.m. Även arbetsfordon uppställda för reparation inkluderas. Som arbetsfordon betraktas inte lätt lastbil (totalvikt av högst 3,5 ton), trädgårdsmaskin för hushållsbruk eller fordon avsedda enbart för personbefodran och försedda med nio eller färre sittplatser (t.ex. fyrhjuling, snöskoter, moped, motorcykel och husbil).

Arbetsmaskin: Alla maskiner som inte är ett fordon och som drivs med flytande bränsle eller oljor och har en sammanlagd tankvolym om 60 liter eller mer. Arbetsmaskiner kan vara stationära förbränningsmotorer, transformatorer, elverk m.m.

Avfall: Varje föremål, ämne eller substans som ingår i en avfallskategori och som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med.

Avloppsvatten: Spillvatten eller annan flytande orenlighet, vatten som använts för kylning eller vatten som avleds för avvattning av begravningsplats.

Deponi: Plats för uppläggning och förvaring av avfall på marken, där avfall förvaras längre tid än ett år.

Djurenhet: Definieras enligt 2 kap. 3 § miljöprövningsförordningen (2013:251). Med en djurenhet avses t.ex. en häst, inklusive föl upp till sex månaders ålder, eller tio får eller getter, sex månader eller äldre.

Fordon: Varje motordrivet transportmedel som kan framföras på mark, vatten eller is.

Förorenade massor: Massor från ett område, en deponi eller mark, grundvatten eller sediment, vars föroreningshalter överskrider lokal eller regional bakgrundshalt.

Hantering: En verksamhet eller åtgärd som utgörs av tillverkning, bearbetning, behandling, förpackning, förvaring, transport, användning, omhändertagande, destruktion, konvertering, saluförande, överlåtelse och därmed jämförliga förfaranden.

Husbehovstäkt: Sådant uttag som ska användas inom den egna fastigheten för dess egna behov. Som husbehovstäkt betraktas inte täkt där det utbrutna materialet används som ersättning för tjänster, avyttras eller på annat sätt utnyttjas kommersiellt.

Hushållspillvatten: Bad-, disk-, tvätt- och klosettwater.

Infiltrationsanläggning: Anläggning där avloppsvatten avleds till markvattenmagasin. Exempel på infiltrationsanläggning är stenkista, förstärkt infiltration och infiltrationsbrunn.

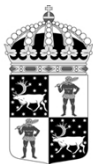
Kemiska bekämpningsmedel: En kemisk produkt som är avsedd att förebygga eller motverka att djur, växter eller mikroorganismer, däribland virus, orsakar skada eller olägenhet för människors hälsa eller skada på egendom. Begreppet omfattar växtskyddsmedel som används i huvudsak för att skydda växter samt växtproduktion inom jordbruk, skogsbruk och trädgårdsbruk. Även träskyddsmedel inkluderas.

Materialtäkt: Täkt av berg, sten, grus, lera, jord, torv eller andra jordarter.

Miljöfarlig verksamhet: Med miljöfarlig verksamhet avses sådan verksamhet som avses i 9 kap. 1 § miljöbalken (1998:808).

Saneringsutrustning: Sorbenter (t.ex. absorberande duk eller granulat) för att samla upp och begränsa spill av främst petroleumprodukter.

Sekundärt skydd: Med sekundärt skydd avses a) invallning för enskilt förvaringskärl vilken rymmer hela kärlets volym, b) invallning som är gemensam för flera förvaringskärl och rymmer minst 50 procent av den totala lagringsvolymen, dock minst den största cisternens volym, c) dubbelmantlade rörledningar, d) uppsamlingsstråg eller annan anordning som säkerställer att vätska och andra medier kan uppfångas från ett läckande förvaringskärl eller vid spill, eller e) invallad yta eller yta med uppsamling som säkerställer att vätska och andra medier kan uppfångas från ett läckande uppställt fordon. Det sekundära skyddet utgörs av ett tätt material som är beständigt oavsett ämne.

Växtnäringsämnen: Naturgödsel, handelsgödsel, avloppsslam och liknande med syfte att höja växtproduktionen.

Yrkesmässig hantering: Verksamhet som har en viss omfattning och varaktighet, ett objektivt fastställt vinstsyfte och är av självständig karaktär. Samtliga dessa kriterier måste vara uppfyllda för att en verksamhet ska anses vara yrkesmässig. Verksamheten behöver dock inte vara vederbörandes huvudsysselsättning. Kravet på vinstsyfte markerar gränsdragningen mot hobbyverksamhet.

1 § Vattentäktsson

I vattentäktssonen är all annan verksamhet än vattentäktsverksamhet förbjuden. Vattentäktssonen ska vara utformad så att obehöriga inte har tillträde.

2 § Primär skyddszone

a) Petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor

Tankning och annan åtgärd för att fylla på fordonstank, cistern eller behållare med petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor är förbjuden, om den inte sker med utrustning som innefattar sekundärt skydd eller på annan plats som är utrustad med sekundärt skydd.

Uppställning längre tid än 2 timmar av motordrivna arbetsfordon, fordon med farligt gods eller motordrivna arbetsmaskiner är förbjuden om den inte sker på plats som är utrustad med sekundärt skydd.

Det är förbjudet att framföra eller på annat sätt använda arbetsfordon utan att medföra saneringsutrustning i erforderlig omfattning i fordonet. Det är förbjudet att använda motordrivna arbetsmaskiner utan att ha saneringsutrustning i erforderlig omfattning omedelbart tillgänglig.

Lagring av petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor i större mängd än 1 500 liter är förbjuden. Lagring för uppvärmning av befintliga bostads- eller jordbruksfastigheter är undantagen från förbudet men kräver tillstånd från den kommunala nämnden för miljöfrågor. Lagring av mellan 80 och 1 500 liter petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor.

All övrig hantering av petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor i större mängd än 80 liter är förbjuden. Undantag från förbudet gäller för drivmedel i fordon samt för genomgående transport.

Fordonstvätt med avfettningsmedel eller likande produkt kräver anmälan till den kommunala nämnden för miljöfrågor.

b) Bekämpningsmedel, växtnäringsämnen och djurhållning

Hantering av kemiska bekämpningsmedel är förbjuden. Undantag från förbudet gäller för genomgående transport samt, när det gäller normalt hushållsbruk, för transport utomhus och hantering inomhus.

Spridning av slam eller urin från reningsverk eller enskild reningsanläggning är förbjuden.

Yrkesmässig spridning av växtnäringsämnen kräver tillstånd från den kommunala nämnden för miljöfrågor.

Lagring av naturgödsel kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor.

Djurhållning av en djurenhet eller fler kräver, till den del djurhållning inte omfattas av tillståndsplikt enligt författning eller annan föreskrift, tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor. Hållande av ren i arbetshage eller inom stängsel är undantagen från tillståndskravet men kräver anmälan till den kommunala nämnden för miljöfrågor.

c) Avloppsanläggningar

Etablering av infiltrationsanläggningar för hushållsvatten är förbjuden. Utsläpp av annat avloppsvatten är förbjudet.

d) Upplag och deponi

Upplag av bark, flis, spån, timmer och liknande är förbjudet. Upplag med en varaktighet om maximalt ett år är undantaget från förbudet men kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor. Undantag från förbudet och tillståndskravet gäller för lagring av brännved för husbehov.

Upplag och deponering av avfall eller massor med okänd miljöstatus är förbjudet. Upplag och deponering av förorenade massor som innebär risk för förorening av ytvatten och grundvatten är förbjudna. Undantag från förbudet gäller för upplag och mellanlagring av trädgårdsavfall, rena jordmassor, kompostering av biologiskt nedbrytbart hushållsavfall från enskilt hushåll eller likande.

Upplag av snö som härrör från trafikerade ytor utanför den primära skyddszonen är förbjudet.

Upplag av asfalt och oljegrus är förbjudet.

Upplag av vägsalt utan tät täckning är förbjudet.

e) Vägar, väghållning m.m.

Nyanläggning av väg som inte utförs med stöd av fastställd vägplan enligt väglagen (1971:948) kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor.

Spridning av vägsalt kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor.

All körning på barmark i terräng med motordrivet fordon som inte omfattas av förbud enligt terrängkörningslagen (1975:131) eller i förordning eller föreskrift utfärdad med stöd av lagen, kräver anmälan till den kommunala nämnden för miljöfrågor.

f) Tåktverksamhet och andra markarbeten

Materialtåkt är förbjuden. Befintlig husbehovståkt är undantagen från förbudet men kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor.

Återfyllning med massor som medför risk för förorening av yt- eller grundvatten är förbjuden.

Maskinella schaktnings- eller grävningsarbeten samt sprängning, borring, pålning, spontning och andra liknande arbeten kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor. Sådana arbeten får utföras utan föregående tillstånd vid behov av akuta åtgärder för att säkerställa allmän vatten-, avlopps- eller elförsörjning. Sådana arbeten ska dock snarast möjligt anmälas till den kommunala nämnden för miljöfrågor.

g) Energianläggningar och anläggningar för utvinning av vatten

Ny anläggning för lagring av och utvinning av värmeenergi eller kyla från berg eller mark är förbjuden.

Ny anläggning för uttag av vatten från berg eller jord är förbjuden. Undantag från förbudet gäller för ny sådan anläggning för den allmänna vattenförsörjningen.

h) Annan miljöfarlig verksamhet än materialtåkt

Etablering av miljöfarlig verksamhet som är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt 9 kap. miljöbalken eller förordningen som är utfärdad med stöd av 9 kap. miljöbalken och som innebär risk för förorening av yt- eller grundvatten är förbjuden.

i) Övrig hantering av kemiska produkter

Hantering av impregneringsmedel, lösningsmedel eller andra kemiska produkter än kemiska bekämpningsmedel eller andra för yt- eller grundvattnet skadliga varor som inte redan omfattas av förbud eller tillståndskravet enligt dessa föreskrifter, författning eller annan föreskrift, kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor. Undantag gäller för hantering av sådana produkter eller varor för normalt hushållsbruk.

3 § Sekundär skyddszon

a) Petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor

Tankning och annan åtgärd för att fylla på fordonstank, cistern eller annan behållare med petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor är förbjuden, om den inte sker

med utrustning som innefattar sekundärt skydd eller på plats som är utrustad med sekundärt skydd.

Uppställning under längre tid än 2 timmar av motordrivna arbetsfordon, fordon med farligt gods eller motordrivna arbetsmaskiner är förbjuden om den inte sker på plats som är utrustad med sekundärt skydd.

Det är förbjudet att framföra eller på annat sätt använda arbetsfordon utan att medföra saneringsutrustning i erforderlig omfattning i fordonet. Det är förbjudet att använda motordrivna arbetsmaskiner utan att ha saneringsutrustning i erforderlig omfattning omedelbart tillgänglig.

Hantering av petroleumprodukter och andra brandfarliga vätskor i större mängd än 250 liter kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor. Undantag från tillståndsplikten gäller för uppvärmning av befintliga bostads- eller jordbruksfastigheter, för drivmedel samt för genomgående transport.

Fordonstvätt med avfettningsmedel eller liknande produkt kräver anmälan till den kommunala nämnden för miljöfrågor.

b) Bekämpningsmedel, växtnäringsämnen och djurhållning

Hantering av kemiska bekämpningsmedel kräver tillstånd från den kommunala nämnden för miljöfrågor. Undantag från tillståndskravet gäller för genomgående transport samt, när det gäller normalt hushållsbruk, transport utomhus och hantering inomhus.

Spridning av slam eller urin från reningsverk eller enskild reningsanläggning kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor.

Yrkesmässig spridning av växtnäringsämnen kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor.

Lagring av naturgödsel kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor.

c) Avloppsanläggning

Etablering av infiltrationsanläggning för hushållspillvatten och utsläpp av annat avloppsvatten kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor.

c) Upplag och deponier

Upplag av bark, flis, spån, timmer och liknande är förbjudet. Upplag med en varaktighet om maximalt ett år är undantaget från förbudet men kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor. Undantag från förbudet och tillståndskravet gäller för lagring av brännved för husbehov.

Upplag och deponering av avfall eller massor med okänd miljöstatus är förbjudet. Upplag och deponering av förorenade massor som innebär risk för förorening av yt-

eller grundvatten är förbjudna. Undantag från förbudet gäller för upplag eller mellanlagring av trädgårdsavfall, rena jordmassor, kompostering av biologiskt nedbrytbart hushållsavfall från enskilt hushåll eller liknande.

Upplag av snö som härrör från trafikerade ytor utanför vattenskyddsområde är förbjudet.

Upplag av asfalt och oljegrus är förbjudet.

Upplag av vägsalt utan täckning är förbjudet.

e) Vägar, väghållning m.m.

Nyanläggning av väg som inte utförs med stöd av fastställd vägplan enligt väglagen (1971:948) kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor.

f) Tåktverksamhet och andra markarbeten

Materialtåkt är förbjuden. Befintlig husbehovståkt är undantagen från förbudet men kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor.

Återfyllnad med massor som medför risk för förorening av yt- eller grundvatten är förbjuden.

Maskinella schaktnings- och grävningsarbeten samt sprängning, borring, pålning, spontning och andra liknande arbeten kräver anmälan till den kommunala nämnden för miljöfrågor. Sådana arbeten får utföras utan föregående anmälan vid behov av akuta åtgärder för att säkerställa allmän vatten-, avlopps- eller elförsörjning. Sådana arbeten ska dock snarast möjligt anmälas till den kommunala nämnden för miljöfrågor.

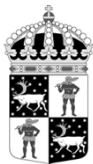
g) Energianläggningar och anläggningar för utvinning av vatten

Ny anläggning för lagring av och utvinning av värmeenergi eller kyla från berg eller mark kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor.

Ny anläggning för uttag av vatten från berg eller jord kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor. Undantaget från tillståndsplikten är ny sådan anläggning för den allmänna vattenförsörjningen.

h) Annan miljöfarlig verksamhet än materialtåkt

Etablering av miljöfarlig verksamhet som är anmälningspliktig enligt 9 kap. miljöbalken eller förordning som är utfärdad med stöd av 9 kap. miljöbalken och som innebär risk för förorening av yt- eller grundvatten kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor.

i) Övrig hantering av kemiska produkter

Hantering av impregneringsmedel, lösningsmedel eller andra kemiska produkter, än kemiska bekämpningsmedel eller andra för yt- eller grundvattnet skadliga varor som inte redan omfattas av förbud eller tillståndsplikt enligt dessa föreskrifter, författning eller annan föreskrift, kräver tillstånd av den kommunala nämnden för miljöfrågor. Undantag från tillståndskravet gäller för hantering av sådana produkter eller varor för normalt hushållsbruk.

4 § Allmänna bestämmelser

Föreskrifterna utgör inget hinder mot den hantering och de verksamheter som är nödvändiga för vattentäktverksamhetens bedrivande.

Tillstånd enligt dessa föreskrifter krävs inte om verksamheten har tillståndsprövats eller ska tillståndsprövas enligt 9 kap. miljöbalken (miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd), enligt 11 kap. miljöbalken (vattenverksamhet) eller förordning utfärdad med stöd av miljöbalken.

Skyltning

Huvudmannen för vattentäkten ska se till att informationsskyltar finns uppsatta på väl synlig plats invid vägar som leder in i och genom vattenskyddsområdet. Skyltningen ska utföras enligt de rekommendationer som getts ut av Naturvårdsverket m.fl. och som finns i foldern ”Utmärkning av vattenskyddsområde”.

Övergångsbestämmelser

Befintlig verksamhet som pågår när föreskrifterna träder i kraft och som omfattas av förbud enligt dessa föreskrifter får utan hinder av förbudet bedrivas i oförändrad omfattning intill dagen två år efter skydds föreskrifternas ikraftträdande. Därefter får verksamheter som omfattas av förbud inte bedrivas.

För befintlig verksamhet som är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt dessa föreskrifter ska ansökan om tillstånd eller anmälan inlämnas senast på dagen två år efter ikraftträdande.

ALLMÄNNA UPPLYSNINGAR

Anmälan om olyckshändelse

Olyckshändelser, spill och läckage, som utgör risk för vattenförorening ska omgående anmälas av den som orsakat tillbudet eller fått kännedom om tillbudet. Anmälan ska göras till den kommunala räddningstjänsten vid SOS-alarm (tel. 112), kommunens nämnd för miljöfrågor samt vattentäktens huvudman.

Dispensmöjlighet

Om särskilda skäl föreligger och det är förenligt med vattenskyddets syfte, kan den kommunala nämnden för miljöfrågor medge dispens från ovan meddelade föreskrifter enligt 7 kap. 22 § miljöbalken. Den kommunala nämnden kan då föreskriva de särskilda villkor som behövs för att undvika vattenförorening.

Påföljd

Överträdelse av föreskrifterna kan medföra ansvar enligt 29 kap. 2 a § miljöbalken.

Övriga författningar och föreskrifter

Tillstånd eller dispens enligt föreskrifterna i detta beslut befriar inte från skyldighet att iaktta vad som i övrigt föreskrivits i miljöbalken eller i andra författningar. Tillstånd eller dispens enligt föreskrifterna i detta beslut innebär inte att det inte kan krävas prövning enligt annan lagstiftning. Utöver ovanstående föreskrifter gäller bland annat följande bestämmelser inom vattenskyddsområdet:

Hantering av kemiska bekämpningsmedel

I förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel finns bestämmelser om godkännande och hantering av bekämpningsmedel i form av växtskyddsmedel eller biocidprodukter. I Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning och viss övrig hantering av växtskyddsmedel (NFS 2015:2) och Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning av vissa biocidprodukter (NFS 2015:3) innehåller bestämmelser om den närmare tillämpningen av bekämpningsmedelsförordningen.

Hantering av brandfarliga vätskor

I Naturvårdsverket föreskrifter, NFS 2017:5, om skydd mot mark- och vattenföroreningar vid hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor, ställs särskilda krav inom vattenskyddsområde.

Enskilda avlopp

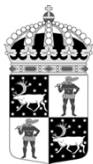
I förordning (SNFS 1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd och Havs- och vattenmyndigheten allmänna råd (HVMFS 2016:17) om små avloppsanläggningar finns regler för enskilda avlopp.

Hänsynsregler

I 2 kap. miljöbalken finns allmänna hänsynsregler som bland annat innebär att alla som bedriver eller avser bedriva en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till åtgärdens eller verksamhetens art och omfattning för att skydda hälsa och miljö mot skada och olägenhet. Dessutom ska de utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Detta innebär att om en yt- eller grundvattentäkt utnyttjas eller kan komma utnyttjas för vattentäkt, är alla som vill bedriva sådan verksamhet eller vidta sådana åtgärder i vatten eller på land som kan skada vattentillgången, skyldiga att skaffa sig tillräckliga kunskaper och vidta de skyddsåtgärder, tåla de begränsningar av verksamheten och iaktta de försiktighetsmått i övrigt som skäligen kan fodras för att förebygga eller avhjälpa skadan.

Uppsättning av skyltar, stängsel

För uppsättande av skyltar för utmärkning av vattenskyddsområde, inom ett avstånd av 50 m från vägområde, krävs enligt 46 § väglagen länstyrelsens tillstånd. Inom vägområdet krävs tillstånd av väghållningsmyndighet enligt 43 § väglagen.

Ersättning

Eventuell ersättning för intrång i pågående markanvändning m.m., regleras 31 kap. 4 § miljöbalken. Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet kan ha rätt till ersättning om föreskrift för vattenskyddsområde innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras. Detsamma gäller om mark tas i anspråk. Ersättning utgår dock inte för den ”förlust” som beror på att förväntningar om ändring i markens användningssätt inte kan infrias på grund av skyddsföreskrift.

Ny lagstiftning

Ny lagstiftning eller bestämmelser enligt förordningar, som fastställts efter detta beslut och som utökar skyldigheterna inom det aktuella vattenskyddsområdet, gäller utöver här meddelade föreskrifter.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Allmänt om vattentäkten

Vattentäkterna försörjer delar av Lannavaara by med dricksvatten. Antal anslutna är 27 p.e. Vattenförbrukningen vid Östra är ca 0,5 m³/dygn. Uppgift om vattenförbrukningen vid Västra saknas. Den totala vattenförbrukningen i Lannavaara bedömdes dock vara ca 1,8 m³/dygn i genomsnitt år 2006.

Uppgift om kapacitet saknas. I Lannavaara finns ett lågt bebyggelsetryck och det förväntas därmed inte ske någon signifikant ökning av befolkningen. En ökning av vattenbehovet bedöms därmed inte aktuell.

Motiv för ansökan

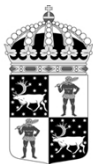
Vattentäkten som försörjer Lannavaara by med dricksvatten baseras idag på två bergborrade brunnar. För att säkra vattenförsörjningen i Lannavaara i ett långsiktigt perspektiv och i enlighet med miljöbalken samt EU:s vattendirektiv bör ett vattenskyddsområde inrättas för grundvattentäkterna.

Vattenskyddsområdets avgränsning

En vattentäktszon bör enligt Naturvårdsverket avgränsas kring uttagsbrunnen. Syftet är att säkra ett effektivt närskydd för brunnen. I Lannavaara är båda brunnarna försedda med låsbara överbyggnader, övrig inhägnad saknas.

För den primära skyddszonen har avgränsningen i möjligaste mån anpassats efter identifierbara punkter eller linjer på kartan. (t.ex. fastighetsgränser, väg och strandkant). Avgränsningen omfattar de möjliga sprickzonerna i riktning nordväst-sydost samt ostnordost-västsydväst.

För föreslaget vattenskyddsområde är den sammanlagda ytan för de primära skyddszonerna 2,9 ha. För att motsvara en uppehållstid inom zonerna på 100 dygn och samtidigt balansera ett genomsnittligt uttag om 1,8 m³/dygn krävs en grundvattenbildning till berg på 6 mm/år, vilket ligger under den antagna grundvattenbildningen på 30 mm/år.

Avstånden från den närmaste gränsen uppströms till vattentäkten är drygt 60 m. För att motsvara en transporttid till vattentäkten på 100 dygn krävs en transporthastighet på 0,6 m/dygn, vilket är större än den dimensionerande hastighet på ca 0,3 mm/dygn som antagits för området.

För den sekundära skyddszonen har avgränsningen i möjligaste mån anpassats efter identifierbara punkter eller linjer på kartan. (t.ex. fastighetsgränser, väg och strandkant). I övrigt följer avgränsningen ytvattendelare och höjdkurvor. Avgränsningen omfattar de möjliga sprickzonerna i riktning nordväst-sydost samt ostnordost-västsydväst.

För föreslaget vattenskyddsområde är den sammanlagda ytan för de sekundära skyddszonerna 14,5 ha. För att motsvara en uppehållstid inom zonerna på ett år och samtidigt balansera ett genomsnittligt uttag om 1,8 m³/dygn krävs en grundvattenbildning till berg på 4,5 mm/år, vilket ligger under den grundvattenbildningen som antagits för området.

Avstånden från den närmaste gränsen av sekundära zonen uppströms till vattentäkten är drygt 120 m. För att motsvara en transporttid till vattentäkten på ett år krävs en transporthastighet på 0,3 m/dygn, vilket ligger i samma storleksordning som den dimensionerande hastighet som antagits för området.

Tillstånd för vattenuttag

Vattendom för vattenuttaget saknas.

Geologi, hydrologi och hydrogeologi

Enligt SGU:s berggrundkarta utgörs berggrunden av metabasalt eller metaandesit. Jordlagren i brunnarnas närområden bedöms utgöras av morän. I övrigt förekommer täta jordarter i området.

Söder om Lannavaara rinner Lainioälven. Längs väg 897 finns vägdiken som avbördar vägdagvatten söderut mot Lainioälven. Generellt bedöms ytvattenavrinningen följa topografien. Längs vägarna finns dock vägdiken som avlänkar ytvattenflöden till Lainioälven.

Hårdgjorda ytor inom området utgörs av väg 897, lokalväg samt tak på byggnader. Andelen hårdgjorda ytor är liten och området kan som helhet anses utgöras av naturmark.

Ytavrinning på naturmark förväntas huvudsakligen ske i samband med snösmältning eller vid nederbörd på vattenmättade jordlager. Vattenmättade förhållanden i morän förväntas kunna föreligga antingen i samband med långvariga regn eller vid intensiva regn som överskrider marklagrens infiltrationskapacitet. Sådana förhållanden bedöms dock vara relativt ovanliga.

Enligt SMHI är medelnederbörden i Övre Soppero ca 440 mm/år. Enligt beskrivningen till kartan över grundvattnet i Norrbottens län är den effektiva nederbörden (nederbörden minskad med avdunstningen) ca 300 mm/år. Grundvattenbildningen till berg är dock normalt endast en del av den nederbörd som infiltrerar i marklagren.

Grundvattnet i berggrunden transporteras i huvudsak i sprickzoner. Utgående från topografisk lineamentstolkning samt från SGU:s kartor kan en sprickriktning med strykning nord-syd förväntas i anslutning till den Östra brunnen. Den Västra brunnen bedöms ligga i anslutning till en förväntad öst-västlig sprickriktning.

Grundvattendelarens läge är inte fastställt för brunnarnas tillrinningsområde, men det bedöms i stort sett sammanfalla med ytvattendelaren.

Brunnarnas tillrinning via vattenförande zoner bedöms i huvudsak ske längs ovan nämnda sprickriktningar, utöver detta sker troligen även viss tillrinning från högre belägna markområden. Detta innebär att den viktigaste grundvattenbildningen för vattentäkten sker i dessa riktningar sett från brunnarna. Den Östra brunnen bedöms ligga i anslutning till ett utströmningsområde. Grundvattentillrinning i jordlagren sker i huvudsak från norr mot söder.

Bedömda ytvattendelare och avrinningsriktningar för grundvattnet redovisas på karta 1. Grundvattenbildningen till berggrundsakvifären bedöms vara i storleksordningen 30 mm/år.

Planbestämmelser

Ingen detaljplan finns för Lannavaara.

Motstående intressen och riskanalys

De intressen inom tillrinningsområdet som kan vara i konflikt med upprättande av ett vattenskyddsområde i Lannavaara är eventuella energibrunnar. Det finns enbart två i vattentäktens närområde enligt SGU:s brunnsarkiv. Dessa ligger dock utanför det föreslagna vattenskyddsområdet. När det gäller Miljökontorets förteckning över värmepumpsanläggningar finns inga uppgifter om energibrunnar i Lannavaara.

Kommunen har genomfört en riskanalys och identifierat ett antal risker för vattentäkten inom tillrinningsområdet. De risker som har identifierats kan kopplas till kategorierna bebyggelse, transport och areella näringar (rennäring).

Enligt riskanalysen utgörs de största relativa riskerna inom det planerade vattenskyddsområdet av befintliga spillvattenledningar, utomhushantering av hemkemikalier, förorening med petroleumprodukt från cisterner och oljefat i anslutning till bebyggelse samt förorening från dagvatten.

Ärendets handläggning

Kiruna kommun har den 7 juli 2017 inkommit med en ansökan om att länsstyrelsen ska fastställa ett vattenskyddsområde med tillhörande skyddsföreskrifter för Lannavaara grundvattentäkter.

Ansökan har remitterats till Havs- & vattenmyndigheten, SGU, Kiruna kommuns miljö- och byggnämnd samt berörda fastighetsägare. Ansökan har kungjorts i NSD och Norrbottens-Kuriren den 21 september 2020. Yttranden har inkommit från Miljö- och byggnämnden, ägaren till fastigheten Fädbodplatsen 2:8 och ägaren till fastigheten Lannavaara 10:2.

Miljö- och byggnämnden har yttrat att den inte har några synpunkter på ansökan. De synpunkter som nämnden har framfört under samrådet har blivit tillgodosedda och medtagna i ansökan.

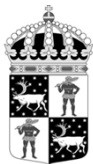
Ägaren till fastigheten Fäbodplatsen 2:8 uppger i huvudsak att vattentäkten serverar fastigheterna 2:8, 2:9 och 2:10 och anser att vattenskyddsområdets primära zon bör begränsas till att beröra dessa fastigheter. Fastighetsägaren anser att den sekundära zonen är väl tilltagen och med lätthet borde kunna snävas in till ett betydligt mindre område. Fastighetsägaren anser att förslaget är kontraproduktivt vad gäller möjligheterna att ställa om energiförbrukningen från direktverkande el till att utnyttja värme från jord och berg. Nyttan av föreskrifterna måste stå i proportion till konsekvenserna för enskilda fastighetsägares möjligheter att nyttja jord, vatten och berg.

Kiruna kommun har svarat att kommunen har föreslagit två vattenskyddsområden runt de aktuella vattentäkterna i Lannavaara, för vilka kommunen är huvudman. Båda vattentäkterna föreslås omfatta två skyddszoner (primär zon och sekundär zon). Fastigheten Fäbodplatsen 2:8 är i belägen i föreslagen primär skyddszon för den östra vattentäkten, se bilagd karta i bilaga 1. Det är riktigt att den östra vattentäkten i Lannavaara förser de tre nämnda fastigheterna med vatten.

Syftet med vattenskyddsföreskrifterna är att säkerställa ett skydd för Lannavaara grundvattentäkter. Till grund för föreslagna skyddszoner ligger den utredning som Sweco utfört, och som redovisas i den tekniska beskrivningen till ansökan. Förslaget till vattenskyddsområden och dess skyddszoner har utformats och beräknats utifrån vattentäckernas hydrogeologiska förhållanden, bedömd vattenbalans och riskbedömning (se vidare i avsnitt 8 till den tekniska beskrivningen). Med hänsyn till detta kan vattenskyddsområdet inte begränsas till att endast omfatta de fastigheter som använder vatten från täkten, utan bedöms behöva omfatta ett större område för att syftet ska kunna uppnås.

Vad gäller innehållet i föreslagna skyddsföreskrifter har i primär skyddszon bl.a. föreslagits ett förbud mot nya anläggningar för lagring av och utvinning av värmeenergi eller kyla från berg eller mark (2 § g). Samtliga föreslagna föreskrifter (t.ex. i form av förbud eller tillståndsplikt) utgår från Naturvårdsverkets allmänna råd (2003:16) som gällde vid tidpunkten för ansökans ingivande, samt handbok för vattenskyddsområde och har utformats med hänsyn till den riskbedömning som Sweco gjort. Motivet till den föreslagna föreskriften i 2 § g) är bl.a. att nya sådana anläggningar innebär en stor risk för läckage av köldbärarvätska till grundvattnet, risk för tillförsel av föroreningar eller annan påverkan i samband med borrning och drift av anläggningen, se vidare i avsnitt 9.2.1 i bilaga 6 till ansökan. Avvägning har gjorts i förhållande till 7 kap. 25 § miljöbalken. Kiruna kommun bedömer inte att föreslagna skyddsföreskrifter går längre än vad som behövs för att syftet med skyddet ska kunna uppnås.

Ägaren till fastigheten Lannavaara 10:2 har yttrat i huvudsak följande. Fastighetsägaren undrar vilka möjligheter som finns att söka dispens från vattenskyddsföreskrifterna för installation av bergvärme för uppvärmning av villa. Fastighetsägaren motsätter sig förslaget vad avser förbudet för borrning för installation av bergvärme.

Kiruna kommun har svarat följande. När ett vattenskyddsområde beslutats gäller föreskrifterna inom området. Länsstyrelsen får, enligt 7 kap. 22 § miljöbalken, meddela dispens från föreskrifter som den har meddela för ett vattenskyddsområde om det finns särskilda skäl. Generellt sett är utrymmet för dispens mycket begränsat. Dispens får ges endast om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte (7 kap. 26 § miljöbalken).

Den aktuella fastigheten ligger i föreslagen primär zon, precis invid vattentäkten, men gränsar också till område som inte föreslås omfattas av vattenskyddsföreskrifter, se karta i bilaga 1. Upplysningsvis kan nämnas att Kiruna kommun har erfarenhet av liknande fall, där fastighetsägare funnit det möjligt att etablera en anläggning (för t.ex. bergvärme) som tjänar fastighet inom vattenskyddsområdet på en fastighet utanför skyddsområdet, vilket dock förutsätter att fastighetsägaren kan få tillgång till sådan mark utanför den egna fastigheten.

LÄNSSTYRELSENS BEDÖMNING

Länsstyrelsen i Norrbottens län arbetar mot målet att samtliga kommunala vattentäkter i länet ska ha erforderligt skydd mot verksamheter och åtgärder som nu riskerar att förorena eller försämra dricksvattenresurserna. Tillgång på rent dricksvatten är avgörande för folkhälsan och samhällsekonomiskt viktig. Krav på skydd för dricksvatten finns i det regionala åtgärdsprogrammet samt i förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön.

Enligt 7 kap. 21 § miljöbalken får länsstyrelsen eller kommunen förklara ett mark- eller vattenområde som vattenskyddsområde, till skydd för en grund- eller ytvattentillgång som utnyttjas eller kan komma att utnyttjas för vattentäkt. Enligt 7 kap. 22 § miljöbalken ska länsstyrelsen eller kommunen meddela sådana föreskrifter om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheter inom ett vattenskyddsområde som behövs för att tillgodose syftet med området. Vid prövning av frågor om skydd av områden ska hänsyn tas även till enskilda intressen enligt 7 kap. 25 § miljöbalken. En inskränkning i enskildas rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelserna i kapitlet får därför inte gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Länsstyrelsen bedömer att skyddszoner har avgränsats på ett relevant sätt med hänsyn till förutsättningarna och skyddsbehovet. Länsstyrelsen bedömer vidare att föreskrifterna för Lannavaara är väl anpassade efter skyddsbehovet och de lokala förhållandena inom respektive skyddszon.

Länsstyrelsens samlade bedömning

Vattentäkterna i Lannavaara är två vattentäkter med god kvalitet som nyttjas och i framtiden planerar att nyttas av invånarna i Lannavaara. Det finns idag inget befintligt vattenskyddsområde och området saknar reservvattentäkt. Länsstyrelsen bedömer att vattentäkterna har ett mycket högt skyddsvärde. Vidare bedömer Länsstyrelsen därför att inrättande av ett vattenskyddsområde med tillhörande skyddsföreskrifter är nödvändigt för att långsiktigt skydda vattentäkten mot verksamheter, åtgärder och hantering som riskerar att försämra grundvattnets kvalitet och kvantitet.

Länsstyrelsen
Norrbotten

BESLUT

Datum
2020-12-17

Diarienummer
513-11116-2017

15
(15)

Länsstyrelsen bedömer vidare att skyddszonerna och föreskrifterna är utformade på ett sådant sätt att inskränkningen i enskilds rätt inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska uppnås. Länsstyrelsen anser att vattenskyddsområdet och tillhörande skyddsföreskrifter kan fastställas.

UNDERRÄTTELSE OM BESLUT

Beslutet kungörs i länets författningssamling samt i ortstidningarna NSD och Norrbottens-Kuriren den 23 december 2020.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Beslutet kan överklagas till regeringen, se bilaga 2 för tillvägagångssätt. Överklagandet ska ha inkommit senast 13 januari 2021.

DE SOM MEDVERKAT I BESLUTET

Beslutet har fattats av landshövding Björn O. Nilsson med miljöhandläggare Elin Sandqvist som föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschef Karin Börjesson och enhetschef Anna-Carin Ohlsson medverkat.

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Hur man överklagar
3. Sändlista

Kopia till:

Tekniska verken; info@tvab.kiruna.se

Miljö- och byggnämnden; miljokontoret@kommun.kiruna.se

Advokatfirman Åberg & Co; marten.bengtsson@adv-ahberg.se

Havs- & vattenmyndigheten; havochvatten@havochvatten.se

Naturvårdsverket; registrator@naturvardsverket.se

Lantmäteriet; registrator@lm.se